Inhoudsopgave

	De Meerleerjarenklas, een kijkje in de toekomst	7
1	Een eerste kijkje in de Meerleerjarenklas	9
2	De Meerleerjarenklas, haalbaar en betaalbaar?	15
3	De effecten van de integratieklas en de Meerleerjarenklas	25
4	Zittenblijven, excellentie en Meerleerjarenklassen	33
5	Integratief onderwijs, inclusie en wetgeving	41
6	De Interne Begeleider en haar toekomstscenario's	49
7	Het organiseren van integratieklassen en Meerleerjarenklassen	55
8	Vragen aan Co-Teachers uit een Meerleerjarenklas	61
9	Een info-folder over de Meerleerjarenklas voor belangstellenden	67
10	Meer over Co-Teaching	73
11	Co-Teaching in Meerleerjarenklas en integratieklas	79
12	Onderzoek naar Co-Teaching-resultaten; "Is dit wel effectief?"	85
13	Onderzoek naar Co-Teaching in Europa	93
14	Variatie en differentiatie in werkvormen	101
15	Samenwerkend leren, de spiegel van Co-Teaching	111

16	Praktijkvoorbeelden van Co-Teaching	119
17	Spanning en conflict	127
18	Checklists voor Co-Teachers	135
19	Diffusie: Co-Create	143
20	Tot Besluit	149
Gebruikte tabellen en schema's		155
Nawoord		157
Bronnen		159
Bijlagen		165
Bijlage 1		167
Bijlage 2		169
Bijlage 3		171
Bijlage 4		173

- Agrupamiento vertical (ES)
- Aldersintegreret undervisning (DK)
  - Altersgemischten Klasse (GE)
    - Birleștirilmiș sınıf (TR)
      - Classe mixte (FR)
    - Classe multi niveau (FR)
    - Flereårgangsklasser (DK)
- JahrgangsübergreifendemUnterricht (GE)
  - Leeftijdsheterogene klassen (NL)

Meerleerjarenklas (NL)

- Mehrstufenklasse (AT)
- Multigradeclass (USA)
- Πολυτμηματική τάξη (GR)
  - Vertical Grouping (UK)

6

De Meerleerjarenklas, verder met Co-Teaching en integratieklassen

De Meerleerjarenklas, een kijkje in de toekomst...

Broertje-zusje-klas

In een Meerleerjarenklas (of leeftijdsgemengde klas) zitten leerlingen uit verschillende leerjaren bij elkaar. Niet uit noodzaak, zoals combinatieklassen meestal ontstaan, maar als bewuste keuze. Het woord combinatieklas is dan ook niet op z'n plaats. Dan gaat het meestal om twee leerjaren die beiden te weinig leerlingen hebben voor één leerkracht en dus maar bij elkaar worden gezet. In het gunstigste geval twee opvolgende leerjaren. Een Meerleerjarenklas daarentegen, kan wel vier leerjaren omvatten, met zo'n 6-7 leerlingen per leerjaar. Het kan dan ook heel goed voorkomen dat broertjes en zusjes uit één gezin bij elkaar in de klas zitten. In sommige landen wordt zo'n klas dan ook wel een familieklas of gezinsklas genoemd. En in die landen is het een heel bewuste keuze van de school en de leerkrachten om een Meerleerjarenklas in te richten. Dit boek behandelt de voor- en nadelen van de Meerleerjarenklas, de mogelijkheden die het biedt als antwoord op toenemende diversiteit en passend onderwijzen. Het geeft voorbeelden vanuit een land dat ons "passend" voorging, tips en adviezen en daarbovenop nog een aantal ongedachte positieve effecten voor uitdagingen waarvoor we ons met het huidige onderwijs in Nederland gesteld zien. Kortom een hoopvolle kijk in de toekomst.

Hoe lees ik dit boek over de Meerleerjarenklas?

8

Door in ieder geval te beginnen met het eerste hoofdstuk, "een eerste kijkje in de Meerleerjarenklas". Dat geeft een goed beeld van de Meerleerjarenklas en roept ook vragen op. Die vragen zullen voor een ieder die dit leest wellicht anders zijn, of in een andere volgorde worden gesteld. Dat is geen enkel probleem, nee juist een voordeel. Je kunt namelijk na dat eerste hoofdstuk gaan lezen in ieder van de andere hoofdstukken, als je denkt dat onder de titel van dat hoofdstuk jouw vraag beantwoord kan worden.

Beginnen met hoofdstuk één heeft nog een aardig voordeel, namelijk dat er een raadsel in zit: Raad het land dat hier bedoeld is. Aan het eind van het hoofdstuk staat het antwoord. Wellicht verrassend en daardoor juist leuk.

Veel plezier met het lezen van dit boek en vooral veel inspiratie op een ontdekkingstocht in de toekomst van ... ons onderwijs, de school, het samenwerkingsverband, jouw klas?